

НА СЛУЖБИ НАУКИ І КУЛЬТУРИ: ДО 90-РІЧЧЯ ВІД ДНЯ НАРОДЖЕННЯ ОЛЕГА КУПЧИНСЬКОГО

Василь Ферштей

*кандидат педагогічних наук, генеральний директор
ЛННБ України ім. В. Стефаника*

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-6347-4519>

У травні 2024 р. Олегу Купчинському, який увійшов в історію національної науки як визначна постать, виповнилося 90 років. За його плечима – щедрий науковий доробок і поважна когорта учнів і послідовників. Він – член, дійсний член і почесний член багатьох наукових товариств в Україні та поза її межами, зокрема Українського історичного товариства (1994), Української вільної академії наук у США (2000), Українського геральдичного товариства (2004). Лауреат Всеукраїнської літературно-мистецької премії імені братів Богдана та Левка Лепких (2017), почесної грамоти Верховної Ради України (2023) та інших відзнак українських і закордонних інституцій. У травні 2016 р., згідно з рішенням Львівської міської ради, родина Купчинських на чолі з О. Купчинським отримала почесне звання «Шляхетна львівська родина».

2004 року наукова спільнота (вчені України: Дрогобич, Львів, Кам'янець-Подільський, Київ, Кременець, Луцьк, Тернопіль, Харків,

а також Німеччини, Польщі, Словаччини, Франції, Канади і США) вшанувала О. Купчинського появою збірника «До джерел» [5]. Розлогу передмову до видання, яке вийшло у двох томах і складається із трьох частин: «Історія мови. Ономастика», «Спеціальні (допоміжні) історичні дисципліни» й «Історичне та філологічне джерелознавство. Історіографія. Персоналії», написав Ігор Гирич [10]. Від 1962 р. про О. Купчинського написано багато. Частина статей – із нагоди ювілейних дат [7; 9; 12], деякі – на сторінках енциклопедичних видань [11; 21]. 2006 року у Львівській національній науковій бібліотеці України імені В. Стефаника Марія Трегуб підготувала перший і єдиний покажчик праць О. Купчинського [19] з передмовою «Вчений рідкісного таланту і одержимості» Марії Вальо.

Олег Купчинський народився 18 травня 1934 року у священничій родині в селі Сороцьке (нині село Тернопільського р-ну Тернопільської обл.). Дитячі роки минули серед рідних і близьких, родин Авдиковських, Лужницьких, Рудницьких, Кузьмів, Ганкевичів, Ремезів, а також роду Купчинських, спорідненого через його прадіда Івана Купчинського¹. Кожна така зустріч назавжди залишалася у спогадах [2], бо для хлопця велике значення мало спілкування зі старшим поколінням, адже у цій щирій атмосфері прищеплювалася повага до давніх традицій дому, глибина яких закорінена у трьох словах: «Бог, Народ і Воля» [1, с. 591]. Дотепер пан Олег згадує Євгена Купчинського², греко-католицького священника, знаного в історії культури композитора, цитриста, організатора і диригента багатьох хорів. Приїжджаючи до Львова, він зупинявся у домі батьків матері – Романи, спілкувався з Миколою Мельником³ –

¹ Від 1860-х років на західноукраїнських землях відомими були три родини з прізвищем «Купчинський» [1].

² 17 квітня 2024 р. Олег Купчинський передав до фонду ЛННБ України ім. В. Стефаника три оригінальні цитри, які належали Є. Купчинському. Нині вони зберігаються в Інституті досліджень бібліотечних мистецьких ресурсів, структурному підрозділі Бібліотеки.

³ 21 лютого 2023 р. Олег Купчинський передав до фонду ЛННБ України ім. В. Стефаника 811 графічних творів із зображенням тварин класу членистоногих. Їх використовував М. Мельник у науковій праці. Сьогодні вони зберігаються в Інституті досліджень бібліотечних мистецьких ресурсів.

природознавцем, одним із творців української наукової термінології, автором перших у Галичині природознавчих підручників українською мовою, від 1920 р. – дійсним членом Наукового товариства імені Шевченка [16]. Упродовж усього життя вони працювали на духовному й науковому полі, «щоб щось залишити по собі для людей».

Закінчивши Сороцьку семирічну школу, О. Купчинський навчався у школі робітничої молоді у Скалаті (нині місто Тернопільського р-ну Тернопільської обл.), яку успішно закінчив у 1952 р. Але попри це, його не прийняли до Чернівецького державного університету. Відтак цілий рік О. Купчинський займався культмасовою роботою у колгоспі с. Сороцьке [18]. Потім зробив ще одну спробу вступити до вищого навчального закладу, цього разу – до Львівського державного (нині національний) університету імені Івана Франка. Завдяки комісії, а, головно, підтримці ректора Євгена Лазаренка і члена комісії Михайла Рудницького, його включили до додаткового списку студентів філологічного факультету. В університеті О. Купчинський відвідував лекції Михайла Возняка, Іларіона Свенціцького, Івана Ковалика, Петра Коструби, Теоктиста Пачовського, Олексія Мороза, Євгена Кротевича, Семена Шаховського, Олексі Скоропади, Євгенії Посацької-Черняхівської, Ірини Ощипко та ін. Після здобуття вищої освіти постало питання працевлаштування. Молодий спеціаліст був навіть підручним художником у «малярці» в Оперному театрі, укладав сезонні угоди з так званим Ізокомбінатом [9, с. 51].

12 листопада 1959 р. директор Львівської наукової бібліотеки АН УРСР (нині ЛННБ України ім. В. Стефаника) Євген Іванців прийняв Купчинського на посаду бібліотекаря, на якій він працював до 1960 р. [20]. У 1960–1978 рр. О. Купчинський – співробітник Центрального державного історичного архіву УРСР у Львові: архіваріус, науковий співробітник, завідувач відділу давніх актів, а згодом відділу використання і публікації документів архіву, у 1978–1996 рр. – науковий співробітник Інституту суспільних наук АН УРСР (нині Інститут українознавства імені І. Крип'якевича НАН України). Від 1989 р. поєднував працю в Інституті та в Науковому товариству імені Шевченка. Від 1994 р. – викладав у Львівському університеті та Львівській богословській академії (нині Український католицький університет).

Сьогодні можемо говорити про Олега Купчинського як про науковця, у сфері зацікавлень якого – українська і слов'янська ономастика, філологічне й історичне джерелознавство, спеціальні історичні дисципліни, архівознавство, археографія, мистецтвознавство, літературознавство, етнологія. Такий феномен ученого колеги пояснюють суб'єктивним чинником, який в історії завжди є визначальним, а саме в його особі конкретизувався об'єктивними зацікавленнями і потребами. Цей чинник, поглиблений самовідданою працею, винятковою одержимістю, сприяв розв'язанню багатьох дуже різних наукових, а також науково-організаційних проблем [9, с. 51].

У науковому світі О. Купчинський відомий як мовознавець. Учень історика Івана Крип'якевича та мовознавиці Лукії Гумецької, він успішно поєднав у своїх ономастичних студіях два аспекти: історичний і філологічний. Про це свідчать перші кроки дослідника, який ще в молоді роки зосередив увагу на вивченні власних географічних назв. У студентські роки його повідомлення і доповіді на наукових конференціях були пов'язані виключно з питаннями топоніміки. 1969 р. він надрукував статтю «Статистика та географія двочленних відприсвійних географічних назв України на –*їь» (*Історичні джерела та їх використання*. Київ, 1969. Вип. 4. С. 217–236), від якої «бере початок дослідження [вченого] найдавніших типів українських топонімів, які сягають часу Київської Русі і ранішого, з широким залученням даних інших наук» [13, с. 4]. Послідовне щоденне вивчення архаїчних топонімів через опрацювання історичних джерел, літератури, а також систематизація зібраного матеріалу стали передумовою появи ґрунтовного дослідження «Українські географічні назви на –ичі XIV–XX ст. (Історія виникнення, семантико-структурний аналіз, статистика і географія)». У ньому мовознавець виклав історію виникнення вказаного типу назв, проаналізував їхню структуру, семантичне наповнення твірних основ ойконімів на –ичі та охарактеризував їх стратиграфічно. Під керівництвом Л. Гумецької у 1974 р. О. Купчинський успішно захистив кандидатську дисертацію на цю тему в Одеському державному університеті імені І. Мечнікова. Підсумком двадцятилітньої праці у цьому напрямі стала поява монографії «Найдавніші слов'янські топоніми України як джерело історико-географічних досліджень: (Географічні назви на –ичі)» (Київ, 1981). У чотирьох розділах праці науковець довів, що на основі онімного

матеріалу можна розв'язувати проблеми історичної географії ранніх слов'ян, а також, що аналіз суспільно-історичних умов виникнення та територіального поширення ойконімів на –ичі у порівнянні з даними писемних джерел і археології уможливило висвітлення питання розселення східних слов'ян.

У 1990-х рр. О. Купчинський зосередив увагу на дослідженні історії української мови, підсумком якого стали праці: «Українська церква і питання української (руської) народнорозмовної мови у другій половині XVI–XVII століть» (*Варшавські українознавчі записки* = *Warszawskie zeszyty ukraiноznawcze*. Варшава, 1997. Т. 4/5 : Польсько-українські зустрічі. *Studia Ucrainica* / за ред. С. Козака. С. 202–218), «Мова “Казання” Мелетія Смотрицького на похорон отця Леонтія Карповича 2 листопада 1620 року» (*Записки НТШ*. Львів, 2003. Т. 246: Праці Філологічної секції. С. 219–245), «Мовні особливості українськомовних текстів актових книг Святоюрської юридики XVI–XVII ст. (Окремі питання)» (Купчинський О. Студії з історії української мови та ойконімії: Вибрані статті та матеріали. Львів, 2011. Т. I. С. 69–102); цикл лекцій «Вступ до церковнослов'янської мови», опублікований під назвою «Церковнослов'янська мова» (*Записки Перекладацької майстерні 2000–2001*. Тижні 3–4. Яремче, 23 липня – 4 серпня 2001 року / упоряд. М. Прокопович. Львів, 2002. Т. 3. С. 268–319). У цих та інших працях Олег Купчинський розглядає мову, враховуючи тогочасну історико-суспільну ситуацію. Потрібно зазначити, що питання мови, мовознавства і сьогодні залишаються у полі зору вченого. Своєю увагою він не оминає жодного видання, в якому порушені загальномовні проблеми, а навпаки, дає їм об'єктивну оцінку.

Вагомим є доробок О. Купчинського як історика, адже багато часу він віддав дослідженню давньої історії України і Галицько-Волинського князівства. Ґрунтовними є його архівознавчі праці, кожна з них науковець буде на документальних джерелах як основному об'єкті цієї дисципліни, обстоюючи думку, що «документальне джерело цінніше від будь-яких дослідницьких інтерпретацій» [7, с. 32]. У вивченні джерел О. Купчинський дотримується критичного аналізу щодо їхнього попереднього трактування в історіографії або щодо оцінки творчості визначних особистостей. Цього він досягає через використання різних видів, типів і жанрів джерел. У чималому науковому доробку вченого, що стосується

архівознавства, умовно можна виділити декілька груп, у яких розкрито: 1) засади впорядкування архівних матеріалів, опису актів і документів, що належать до різного часу, а також опису картографічних і фотографічних творів; 2) підготовку каталогів актів і документів; 3) популяризацію документальної спадщини України, що зберігається в архівах і відділах рукописів бібліотек через а) пресу; б) виставки і в) підготовку спеціальних оглядів-лекцій, рецензування документальних добірок, збірників і довідкових видань (своїх і чужих). Кожне з цих питань різнобічно представлено у наукових розвідках О. Купчинського [10, с. 10, 11]. Серед праць, присвячених теоретичному і прикладному архівознавству, виділимо статтю історіографічного характеру «З історії створення науково-довідкового апарату до фондів судово-адміністративних установ України XV–XVIII ст.» (*Архіви України*. Київ, 1976. № 1. С. 27–35). Знаковою у діяльності науковця стала поява у Києві в 1972 р. підготованого ним у співавторстві першого великого «Каталогу пергаментних документів Центрального державного історичного архіву УРСР у м. Львові, 1233–1799». У ньому подано 1134 опрацьовані документи, значна частина з яких не була відомою. Не менш ваговою є праця «Земські та гродські судово-адміністративні документальні фонди Львова» (1998), яка вийшла у Києві під грифом Інституту української археографії та джерелознавства імені М. Грушевського НАН України. У 2004 р. у Львові побачила світ фундаментальна праця О. Купчинського «Акти та документи Галицько-Волинського князівства XIII – першої половини XIV ст.» – найповніше видання текстів актів і документів Галицько-Волинського князівства, доповнених ґрунтовними коментарями. Учений опрацював різні за змістом і дипломатичною формою 227 пам'яток, які були видані різним особам та інституціям у різних місцевостях. У них розкрито умови формування Галицько-Волинського князівства, його соціально-економічні відносини і політичний лад, контакти з іншими землями й державами тощо. Завершальним етапом роботи став захист докторської дисертації на цю тему у 2006 р. Працю вченого у царині архівознавства доповнюють численні статті, повідомлення, в основі яких – дослідження фондів багатьох архівів і бібліотек України: «Унікальні документи ЦДІА УРСР у м. Львові» (*Український історичний журнал*. Київ, 1968. № 10. С. 157, 158), «Мовою документів: Про що розповідають нові матеріали Центрального

державного історичного архіву у Львові» (*Робітничча трибуна: Газета акціонерного товариства «Концерн-Електрон»*. Львів, 1994. № 8 (9 берез.). Варто наголосити, що Олег Купчинський і досі перебуває у пошуку нових джерел, які дають ще невідому йому, навіть невелику, інформацію з проблем історії, філології, етнографії, мистецтва тощо.

Працюючи з першоджерелами, О. Купчинський звертався не лише до джерелознавства та архівознавства як спеціальних історичних дисциплін. Він вивчав й археографію, дипломатику, хронологію, кодекографію, історичну географію тощо [4, с. 10–13]. У руслі джерелознавчого аналізу досліджував і проблематику етнографії, частково фольклористики; розглядав мистецтвознавчу тематику, зокрема – образотворче мистецтво. У науковому доробку вченого є дослідження театрального і музичного мистецтва.

Сьогодні не можна оминати увагою редакторську діяльність Олега Купчинського. Він – редактор, відповідальний редактор або член редколегій понад 30 різних колективних праць, зокрема: «Київська Русь: культура, традиції: зб. наук. праць» (Київ, 1982), «З історії міжслов'янських зв'язків: зб. наук. праць» (Київ, 1983), «Крип'якевич І. П. Галицько-Волинське князівство» (Київ, 1984), «Михайло Грушевський і Західна Україна: доп. і повідомл. наук. конф.» (Львів, 1995), «Універсали українських гетьманів від Івана Виговського до Івана Самойловича (1657–1687)» (Київ; Львів, 2004) та ін. У кожному редагованому ним виданні можна простежити його «велику працездатність, принциповість, високий академічний рівень і класичний стиль» [7, с. 32].

Олег Купчинський – співупорядник 16 колективних збірників документів і матеріалів, присвячених різній тематиці й особам в історії та культурі України: Іванові Франкові, Лесі Українці, Михайлові Драгоманову, Володимирові Гнатюку та ін. Назвемо тільки деякі роботи: «Гайдамацький рух на Україні в XVIII ст.: збірник документів» (Київ, 1970), «“Русалка Дністрова”: документи і матеріали» (Київ, 1989), «Взаємне листування Михайла Грушевського та Мирона Кордуби» (Львів, 2016).

У біографії О. Купчинського окреме місце займає діяльність у Науковому товаристві імені Шевченка, адже він входив до ініціативної групи львівських учених із відновлення НТШ у Львові (1988–1989), був співавтором нового Статуту НТШ і організатором

перших зборів інституції 21 жовтня 1989 р. [15]. У 1989–2005 рр. він – науковий секретар НТШ (обраний на Установчих зборах 21 жовтня 1989 р.), у 1990–2006 рр. – голова створеної ним Комісії спеціальних (допоміжних) історичних дисциплін Товариства. 28 березня 1992 р. О. Купчинський увійшов до складу першого корпусу дійсних членів НТШ в Україні. Упродовж 2005–2014 рр. був головою НТШ, від 2014 р. – почесним головою НТШ, а від 2006 р. – членом Світової Ради НТШ. З нагоди 70-ліття, яке відзначили в НТШ у травні 2004 р., і за особливий внесок у розбудову цієї наукової установи Олега Купчинського нагородили найвищою відзнакою Товариства – Медаллю імені М. Грушевського.

Пов'язуючи з НТШ яскраві сторінки становлення наукових ідей в Україні, формування наукових шкіл і наукових напрямів, які сьогодні визнані в цілому світі [17], О. Купчинський зосередив увагу передусім на науково-організаційній роботі, видавничій діяльності, традиції яких сягали ХІХ ст., розвивалися у міжвоєнний період і збереглися після Другої світової війни силами української діаспори на різних континентах. Він завжди повторював, що без видання широкого спектра українознавчих наукових праць НТШ не має права на існування. Тож із відновленням НТШ в Україні Олег Купчинський був редактором і відповідальним редактором багатьох видань Товариства, передусім низки наукових монографічних і серійних видань: «Українознавча бібліотека НТШ / Українознавча наукова бібліотека НТШ» (першою у цій серії була розвідка Ярослава Падеха «Грунтове судочинство на Лівобережній Україні у другій половині ХVІІ–ХVІІІ століття» (Львів, 1994), згодом з'явилися інші: Жуковський А., Субтельний О. Нарис історії України (Львів, 1991), Косик В. Україна і Німеччина у Другій світовій війні (Париж; Нью-Йорк; Львів, 1993); Рудницький Л. Іван Франко і німецька література (Львів, 2002); Мозер М. Тарас Шевченко і сучасна українська мова: Спроба гідної оцінки (Львів, 2012); Михальчук-Іванишин М. Василь Барвінський на сторінках української преси ХХ століття: до 125-ліття від народження (Львів, 2012) та ін.); «Визначні діячі НТШ» (відкрила серію праця Ярослави Закревської «Олекса Горбач» (Львів, 1995); потім вийшли: Білоус М., Терлак З. Василь Сімович, 1880–1944 (Львів, 1995); Тіменик З. Іван Огієнко (Митрополит Іларіон), 1882–1972 (Львів, 1997); Штойко П.

Степан Рудницький, 1877–1937 (Львів, 1997); Гайда Р., Пляцко Р. Іван Пулюй, 1845–1918 (Львів, 1998); Даценко І. Максим Музика, 15.VII.1889 – 24.V.1972 (Львів, 2004); Єдлінська У. Кирило Студинський (Львів, 2006) та ін.), «Вісник НТШ» (2005–2013, від 2014 – член редколегії), а також «Хроніка НТШ» (за різні роки).

Восени 1990 р. до перших Загальних зборів НТШ вийшов 221 том «Записок» (перший у відновленому Товаристві), до якого увійшли праці Філологічної секції. Починаючи з цього тому, Олег Купчинський – відповідальний редактор «Записок НТШ». Упродовж 1990–2022 років за його редакцією вийшли друком 56 томів «Записок НТШ», присвячених суспільно-гуманітарній тематиці (57 том у друці). Дотримуючись вимог Статуту Товариства, де у § 4 зазначено: «Сприятиме збагаченню духовної і матеріальної культури українського народу», Олег Купчинський приймав до друку наукові і науково-теоретичні праці, автори яких концептуально висвітлювали проблематику гуманітарних і суспільних наук і опиралися у своїх висновках на об'єктивні джерела. Пріоритетними були невідомі досі або малознані матеріали, джерелознавчі дослідження. Окремою заслугою О. Купчинського є розширення тематики видання: крім традиційних філологічних та історично-філософських досліджень, окремі томи «Записок НТШ» присвячені археології, спеціальним (допоміжним) історичним дисциплінам, етнографії, фольклористиці, музикознавству, образотворчому й ужитковому мистецтву, театрознавству, архітектурі та містобудуванню. Поширеною сьогодні є думка: «...якщо б Олег Купчинський не здійснив нічого іншого, крім редагування «Записок НТШ», то і цього було б достатньо, щоб назвати його Великим будівничим української науки» [3, с. 9]. Її підтверджує той факт, що вони своєю тематичною палітрою охоплюють усі гуманітарні науки [12, с. 102].

Олег Купчинський – автор наукового проєкту (кінець 1990-х – початок 2000-х рр.) і відповідальний редактор «Енциклопедії “Наукове Товариство імені Шевченка”» – першого багатотомного видання про найдавніше наукове громадське товариство в Україні: історію становлення інституції від 1873 р. до сьогодні, її структуру, основні видання, контакти з різними національними й закордонними науковими установами і навчальними закладами, а також наукову й громадсько-суспільну діяльність його членів і

проблематику досліджень. Його девізом є: «З іменем Шевченка пропагуємо Україну». Видання істотно доповнює знання про Україну, ґрунтовно пропагує здобутки національної науки й культури [14, с. 17]. На сьогодні вийшло п'ять томів Енциклопедії НТШ (усього передбачено 14 томів). У першому томі (2012 р., 600 с.) подано 248 гасел, 1181 ілюстрацію; у другому (2014 р., 616 с.) – 293 гасла та 1476 ілюстрацій; третій том (2016 р., 620 с.) налічує 305 гасел, 1409 ілюстрацій і 10 картосхем; четвертий (2019 р., 620 с.) – 227 гасел, 1145 ілюстрацій і 2 картосхеми; у п'ятому томі (2022 р., 700 с.) подано 225 гасел. Триває робота над шостим томом «Енциклопедії НТШ».

Велике значення має поява у серії «Українознавча наукова бібліотека НТШ» 5-томного видання особистих досліджень О. Купчинського: «Студії з історії української мови та ойконімії» (т. 1, 2011); «Прикладна архівістика та спеціальні історичні дисципліни» (т. 2, 2011); «Відомі та маловідомі постаті національної науки й культури» (т. 3, 2011); «Наукове товариство ім. Шевченка: дослідження, матеріали» (т. 4, 2013); «Видатні особистості української і закордонної науки й культури ХІХ – початку ХХІ сторіччя» (т. 5, 2022). У них зібрані всі найважливіші праці вченого, часто недоступні для широкого загалу через розпорошеність у різних українських і закордонних періодичних виданнях і збірниках. Потрібно зазначити, що частина з цих видань сьогодні вже стала бібліографічною рідкістю. Кожен том доповнений ґрунтовним аналізом тієї чи іншої сфери наукової діяльності Олега Купчинського, який зробили Уляна Єдлінська [13], Леонтій Войтович [3; 4], Ігор Гирич [8] і Степан Гелей [6].

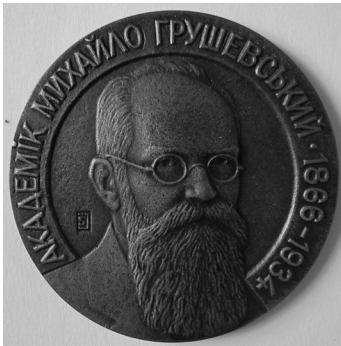
У Львівській національній науковій бібліотеці України імені В. Стефаника наявна майже повна збірка його праць, зокрема надрукованих у періодичних виданнях, а також тих, у яких він був редактором чи рецензентом.

Упродовж тривалого часу у Бібліотеці обговорюють питання про прийняття до фонду книгозбірні книжкового зібрання та архіву Олега Купчинського. У листі до вченого від 11 травня 2023 р. зазначено, що Бібліотека «забезпечить їхнє збереження й опрацювання, а також впровадження до наукового обігу та удоступнення користувачам».

Від імені співробітників Львівської національної наукової бібліотеки України імені В. Стефаника і великої когорти науковців-поціновувачів праці Олега Купчинського щиро вітаємо Ювіляра з поважною датою і бажаємо міцного здоров'я, наснаги для подальшої діяльності на ниві української науки і культури.

Почесна грамота Верховної Ради України (2023)

*Медаль М. Грушевського:
Академік Михайло Грушевський. 1866–1934.
Наукове товариство ім. Шевченка (2003)*

*Нагрудний знак
до Почесної грамоти
Верховної Ради України (2023)*

1. Антонович Олег. [Купчинський О.]. Вибрані відомості про родовід цитриста, композитора, громадсько-культурного діяча і священика Євгена Купчинського (1867–1938). *Записки Наукового товариства імені Шевченка*. Львів, 2018. Т. 271 : Праці Комісії спеціальних (допоміжних) історичних дисциплін. С. 586–602.

2. Антонович Олег. [Купчинський О.]. Уривок щоденника цитриста та композитора Євгена Купчинського з 1888–1889 років. *Записки Наукового товариства імені Шевченка*. Львів, 1996. Т. 232 : Праці Музикознавчої комісії. С. 267–285.

3. Войтович Л. Нові дослідження Олега Купчинського про видатних людей України і світу. *Купчинський О. Видатні особистості української і закордонної науки й культури XIX – початку XXI сторіч* : вибрані ст. та матеріали. Львів, 2022. Т. 5. С. 3–14.

4. Войтович Л. Олег Купчинський – історик-архівіст і його праці з архівознавства та спеціальних (допоміжних) історичних дисциплін. *Купчинський О. Прикладна архівістика та спеціальні історичні дисципліни* : вибрані ст. та матеріали. Львів, 2011. Т. 2. С. 3–17.

5. До джерел: Збірник наукових праць на пошану Олега Купчинського з нагоди його 70-річчя / редкол.: І. Гирич, Я. Грицак, М. Крикун, Л. Рудницький, Н. Яковенко. Київ ; Львів, 2004. Т. I. 850 с. ; Т. II. 656 с.

6. Гелей С. Наукове товариство ім. Шевченка в дослідженнях Олега Купчинського. *Купчинський О. Наукове товариство ім. Шевченка: дослідження, матеріали* : вибрані ст. та повідомл. Львів, 2013. Т. 4. С. 5–16. (Українознавча наукова бібліотека ; чис. 37).

7. Гелей С. Олег Купчинський. *Вісник НТШ*. Львів, 2014. Чис. 51/52 : Весна–Зима. С. 32–33.

8. Гирич І. Історіографічні студії Олега Купчинського про гуманітарів XVIII–XXI століть. *Купчинський О. Відомі та маловідомі постаті національної науки й культури* : вибрані ст. та повідомл. / редкол.: О. Винниченко, Л. Войтович, І. Гирич та ін. Львів, 2011. Т. 3. С. 3–18. (Українознавча наукова бібліотека НТШ ; чис. 31).

9. Гирич І. Олег Купчинський. *Вісник НТШ*. Львів, 2009. Чис. 41 : Весна–Літо. С. 51–53.

10. Гирич І. Слово про Ювіляра. *До джерел* : зб. наук. праць на пошану Олега Купчинського з нагоди його 70-річчя / редкол.: І. Гирич, Я. Грицак, М. Крикун, Л. Рудницький, Н. Яковенко Київ ; Львів, 2004. С. 5–16.

11. Гирич І. Б. Купчинський Олег Антонович. *Енциклопедія сучасної України*. Київ, 2016. Т. 16 : Куз–Лев. С. 175.

12. Гречило А., Фелонюк А. Олег Купчинський. *Вісник НТШ*. Львів, 2019. Чис. 61 : Весна–Зима. С. 102–104.

13. Єдлінська У. Мовознавство у наукових надбаннях Олега Купчинського. *Купчинський О. Студії з історії української мови та ойконімії* : вибрані ст. та матеріали / редкол.: Д. Бучко, Д. Гринчишин та ін. Львів, 2011. Т. 1. С. 3–12.

14. Касьяненко І., Лосик О. Презентація енциклопедії «Наукове товариство імені Шевченка». *Вісник НТШ*. Львів, 2013. Чис. 50 : Осінь–Зима. С. 16–17.

15. Купчинський О. Ініціативна група вчених Львова з відродження Наукового товариства ім. Шевченка (1988–1989). Спогад (минає 35 років від часу відновлення НТШ в Україні). *Вісник НТШ*. Львів, 2024. Чис. 69 : Весна–Літо. С. 61–66, іл.

16. Купчинський О. Професор Микола Мельник. *Купчинський О. Відомі та маловідомі постаті національної науки й культури* : вибрані ст. та повідомл. / редкол.: О. Винниченко, Л. Войтович, І. Гирич та ін. Львів, 2011. Т. 3. С. 396–402

17. Купчинський О. 140 Науковому товариству ім. Шевченка. *Вісник НТШ*. Львів, 2013. Чис. 49 : Весна–Літо. С. 1–8, іл.

18. Купчинський О. А. Автобіографія // ЛННБ України ім. В. Стефаніка. Архів. Особові справи звільнених працівників бібліотеки на «Кор–Кш» за 1944–1970. Оп. 3. Од. зб. № 156. Арк. 184.

19. Олег Купчинський : бібліогр. покажчик / уклад. М. М. Трегуб ; передм. М. А. Вальо. Львів, 2006. 232 с., іл.

20. Особистий листок по обліку кадрів: Купчинський Олег Антонович // ЛННБ України ім. В. Стефаніка. Архів. Особові справи звільнених працівників бібліотеки на «Кор–Кш» за 1944–1970. Оп. 3. Од. зб. 156. Арк. 182–183.

21. Трегуб М. Купчинський Олег Антонович. *Українська журналістика в іменах* : матеріали до енцикл. словника. Львів, 2000. Вип. 7. С. 187–191.